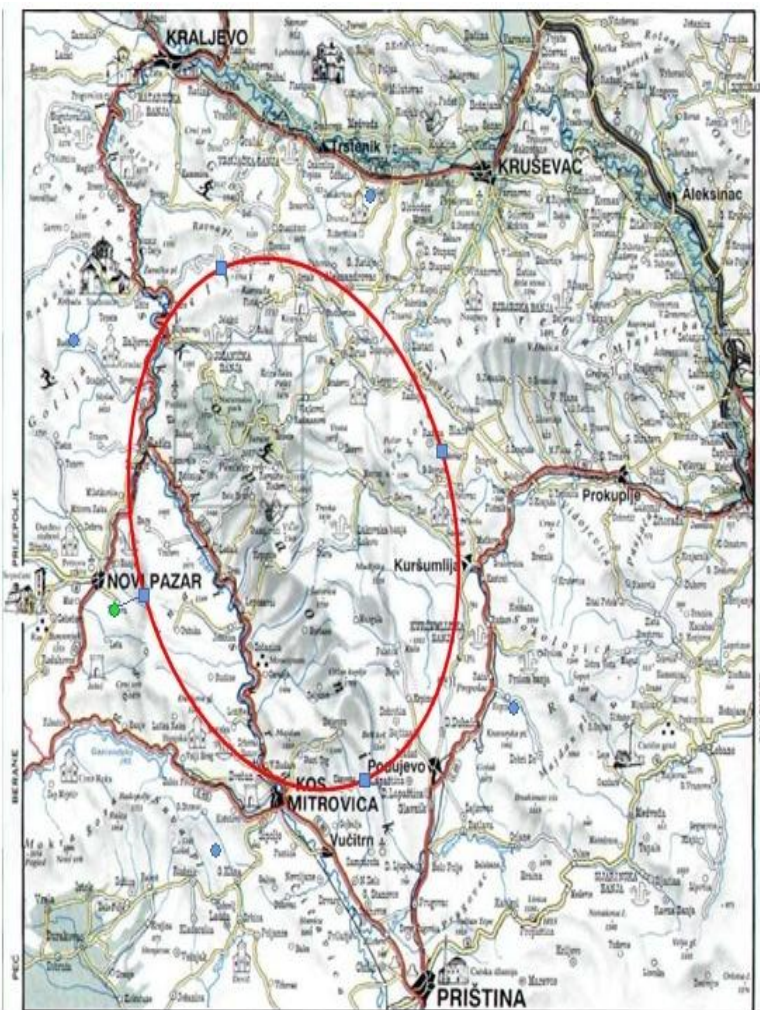

UZROCI NESTANKA NEKIH VRSTA DIVLJAČI
NA PODRUČJU KOPAONIKA
SA NAGLASKOM NA JELENSKU DIVLJAČ

Mr Milosav Filipović,
JP “Nacionalni park Kopaonik”

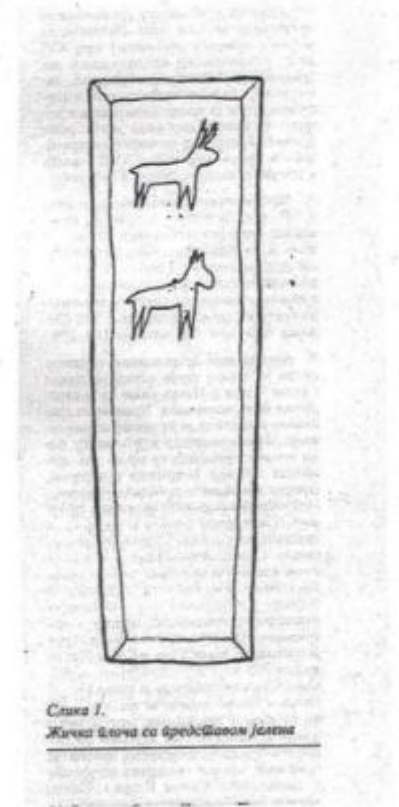
OSNOVNE INFORMACIJE O ISTRAŽIVANOM PODRUČJU

- Obuhvata površinu od oko 2.756 km²
- Uzdiže se 2.017 metara iznad mora na dužini od oko 80 km i širini od 40 do 60 km
- Deo područja planine Kopaonik je nacionalni park
- Izuzetan biodiverzitet – Kopaonik obuhvata 0.12 % teritorije Srbije a naseljava ga 21 % svih vrsta prisutnih u zemlji
- U prošlosti je nestao jelen, ris, divokoza, veliki tetreb, a po nekim autorima i kozorog

DOKAZI POSTOJANJA DIVLJAČI NA KOPAONIKU U PROŠLOSTI

- TERCIJAR – SREDNJI MIOCEN : Micromerih Fiorensianus
- DRUGO MEĐULEDENO DOBA : Megaceros giganteus
- HOLOCEN: muzej u Raška, Kraljevu, Kruševcu,
- MONAH TEODOSIJE: Lov u vreme Nemanjića
- ĐEREKARE (Sokolare), Jelenko osoje , Jelenko brdo, Jelenina ravan, Jelenje, Jelenjak, Košutica
- DEO LOVINE USTUPAN JE FEUDALCU I CRKVI
- ŽIČKI JELEN
- GIJOM ADAM (1332):”Puna divljači svake vrste”
- LEDI MONTEGJU (1717)

NARUŠAVANJE STANIŠTA DIVLJAČI NA KOPAONIKU U XIX VEKU

- LAMARTIN: "Okean srpskih šuma"
- J. CVIJIĆ: "Metastaza kretanja, uzroci i posledice"

UPOZORENJE PANČIĆA

- „Nemojte biti tako lakomisleni kao rasipnici koji vade iz kese ne pitajući se šta treba za sutra, nemojte da nas potomci rđavo spominju “

DIVLJAČ KOPAONIKA XIX VEKA

- JOSIF PANČIĆ (1869):

“Od sisara ima na Kopaoniku osobito mnogo srna, gde koji jelen i ris, kad što se viđaju divlji veprovi, koji nam dolaze iz vučitrnske nahije, a divokoze, koje su se do skora nalazile na Belim stenama, i Kozijim stenama ispod Jadovnika, kao da će skorim ostaviti ovo mesto, gde i malo čobanče pušku za pojas nosi“

- GROF GEORG MINSTER (1883):

...”Te raširene prašume ovog gorja,, tako su mi bar pripovedali, kriju osim jakih jelena još medveda, vuka i risa, a u divljim, nepristupačnim klisurama ponositog lešinara, koji tamo živi svojim nepomućenim životom”.

NESTANAK DIVLJAČI S KRAJA XIX I POČETKOM XX VEKA

- ADAMOVIĆ (1901):

...”nestalo jelena koje u svojim radovima navodi Pančić, da je divljih svinja malo, ali nabrajaju mnoge druge vrste životinja kao što su kune, lisice, tvorovi, jazavci, srne i tetrebovi “

NESTANAK RISA

- MARINOVIĆ (1930), MIRIĆ (1974):
”...bilo je dosta risova na Staroj planini, Suvoj planini i Kopaoniku”...
- STOJADINOVIĆ: “nosili su seljaci prsluke “Risovače”.

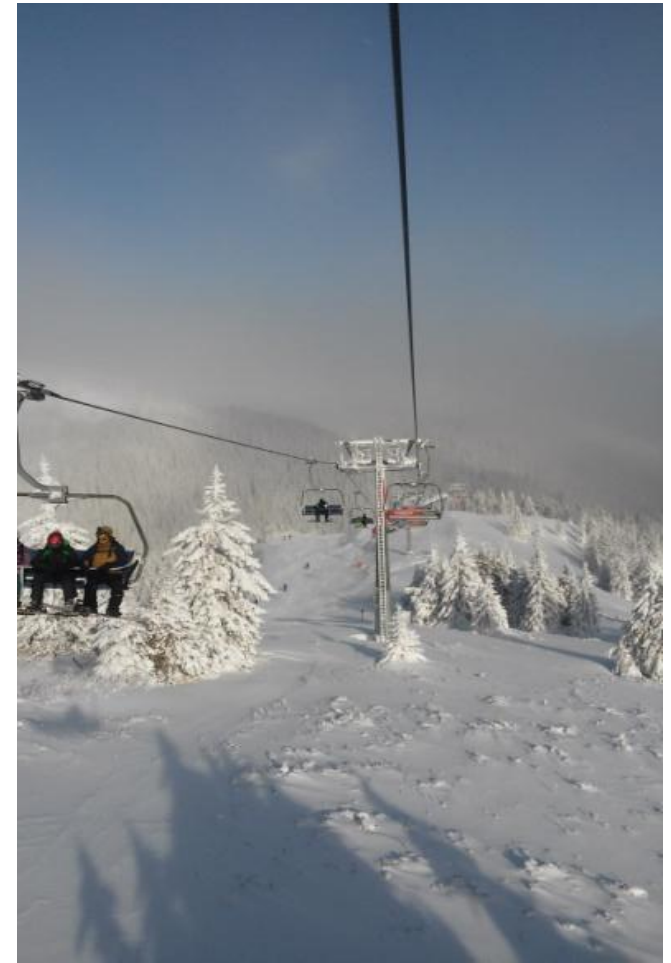
NESTANAK TETREBA

- MATVEJEV (1956) za veliki požar 1946. god.:
„To je izgleda bio poslednji, smrtni udarac za tetrebsku divljač, koja se razbežala od vatre i dima, koji su obavijali ovo područje čitavih 45 dana“.

UZROCI NESTANKA DIVLJAČI NA KOPAONIKU

- Klima
- Šumski požari
- Antropogeni faktor:
 - Izlovljavanje i lovokrađa
 - Rudarstvo i prerada rude
 - Zemljoradnja
 - Stočarstvo
 - Seča (krčenje šuma)
 - Ratovi
 - Šumsko uzgojni radovi
 - Turizam - urbanizacija

Pančičevo upozorenje aktuelno i danas

- **„Vreme je, braćo, da se jednom kraj učini ovom nesmislenom gazdovanju,** vreme je, da svaki onaj, koji kakvu svoju potrebu iz šume namiruje, pomišlja, da je to samo pozajmica, kojoj valja da se oduži, ako neće da ga potomstvo, kao besavesna dužnika, proklinje...“

ZAKLJUČAK

- Izlovljavanje ili slobodan lov – krivolov tokom 19. veka pa sve do današnjih dana.
- Pogoršanje stanišnih uslova izazvanih povećanjem stanovništva naseljavanjem sa drugih prostora kroz egzistencijalne delatnosti koje je pridošlo stanovništvo obavljalo

HVALA NA PAŽNJI!

IMAG0443 - Copy.AVI